

Nokian Lintukoulun toiminta 2007

Anne Viitalaakso-Kaasalainen

Kuva: Kata Saastamoinen
Lotta linturekellä maalaismaisemassa

Nokian Lintukoulun toiminnasta

Kuva: Tarja Riihitupa
"Västis"

Nokian Lintukoulu aloitti toimintansa vuoden 2003 helmikuussa eräänlaisena Martes-luontokerhon jatkajana. Lintukoulun painopisteenä on se, että koko perhe voi harrastaa yhdessä. Pirkka Lappalaisen ja Anne Viitalaakso-Kaasalaisen ohjaamaan toimintaan on tullut mukaan myöhemmin Tarja Riihitupa ja Kaija Helle sekä monet aktiivit lintuharrastajat ovat olleet asiantuntijoina.

Nokian Luonto ry ja PiLy tukevat toimintaa.
Linnut-lehdestä kiitokset PiLy:lle.

Nokian Lintukoulun toiminta jatkui vuonna 2007 retkipainotteisena. Myös suojeluasiat nousevat yhä tärkeämmäksi, joten yhteistyö Nokian Luonto ry:n kanssa jatkuu omaa aluetta koskien yhä tiiviimmin.

Toivomuksia retkikohteista voi esittää jatkuvasti ja niitä pyritään toteuttamaan. Myös rengastuksille on mahdollisuus päästä mukaan.

Tiedotusasioista on vastannut Anne Viitalaakso-Kaasalainen.

Sähköpostilista on tehokas tiedon välittäjä kuten tekstiviestitkin.

Nokian Uutisten YhtäKöyttä-palsta on tiedottanut retkistä kiitettävästi.

Myös PiLy:n sivuilla on ollut ilmoituksia retkistä.

Yhteystiedot:

Pirkka Lappalainen, 050 5176902, e-mail:
pirkka(ät)pirkkalappalainen.fi

Anne Viitalaakso-Kaasalainen, tel. 040 821 6613, e-mail:
anni.kaasalainen(ät)koti.soon.fi

Tarja Riihitupa, tel. 040 544 3900, e-mail:
tarja.riihitupa(ät)pp.inet.fi

Kaija Helle, tel. 040 5154557 e-mail: kaija.helle(ät)sll.fi

Hyviä hetkiä luonnossa!

Loppiaisralli 6.1.2007

Loppiaisralliin Nokian Lintukoulu osallistui kahdella joukkueella.

Ykkösjoukkueessa olivat Tarja ja Martti Riihitupa, Kaija Helle ja Anne Viitalaakso-Kaasalainen .

Lunta ei ollut.

Aamulla viirupöllön aikaan oli kuutamoisen kirkasta, -4 pakkasta ja iltapäivällä varpuspöllön istuessa kuusennipukassa oli sinisenhämärän kohmeista, -1 astetta pakkasta.

Lajeja löydettiin jopa 37. Tuloksella sijoituttiin PiLy:n kisassa kolmanneksi.

Ihailtiin Viholassa , kun 15 tikliä ruokaili lepässä urpuja ravistellen. Harmaalokkeja oli satoja. Tilhiä nähtiin lähes 300.

Toinen joukkue, jossa olivat Pirkka Lappalainen, Annika Rossi ja Mikko Honkiniemi, kierteli Vesilahden suunnalla etsimässä mm. harmaapäätikkoja.

Pihabongaus-tapahtumasta 27.-28.1.2007 - kuten monista muistakin PiLy:n tapahtumista - tiedotettiin sähköpostirinkiläisille.

Kuva: Tarja Riihitupa
Varpuspöllön poikanen

Pöllöretki 24.3.2007 klo 21.00.

Lähtö tapahtui Siuron koululta. Ajoimme Kuloveden ympäri.

Mukana oli PiLy:n lintuharrastajia oppaina ja yhteensä 24 retkeilijää.

Iso letka autoja ajamassa peräkkäin oli poliisiakin kiinnostava juttu ja niinpä poliisit pysähtyivät Ellivuoren lähellä kysymään miksi me olimme tien vierellä parkissa.

Pöllöjä emme kovin montaa kuulleet huonosta myyrävuodesta johtuen. Lehtopöllöt huhusivat Kauniaisissa, Salmisissa ja Suoniemen kirkolla, sarvipöllö Ruolahdessa ja varpuspöllö oli äänessä Kärppälässä.

Joutsenten äänet kuuluivat monessa kohtaa. Sää oli hieno ja kuukin oli puolikas.

Kuva: Johanna Kaasalainen
Kuutamollako pöllöjä?

Nokia-viikon linturetki 27.5.klo 6.00

Aamupyöräily

Sunnuntai-aamuna Nokian Raisamolle kokoontui kuusi pyöräilevää aamuvirkkua.

Kiersimme noin 10 kilometrin reitin: Raisamo - Haavisto - Melo - Taivalkunta - Vihola - Eeden - Koskenmäki - Raisamo. Aikaa käytimme reilusti yli suunnitellun ajan eli lähes viisi tuntia.

Eväät söimme Melossa ihailen hienoja ja jylyhiä koskimaisemia. Pääskysel visersivät kaikkialla, lokit melskasivat ja tiirat kirkuivat.

Näimme ja kuulimme lähes sata lintulajia. Konserttia pitivät sirittäjä, mustapää-, viita-, lehto- ja pensaskertut, satakieli, punavarpuunen, peukaloinen, pajulintu, tiltalti, pensastasku, punarinta ja rastaat. Lisää piristystä toi käenpiika, kanadanhanhi, härkälintu, palokärki, sepelkyyhky, punasotka, isokoskelo, silkkiuikku, tukkasotka jne. Puukiiپیچ-poikue ja sinisorsapoikue kielivät aikaisesta keväästä. Tiaiset ja kirjosiepot varoittelivat, närhet, naakat, varikset ja harakat räähkyivät ja varastelivat rastaiden pesiä.

Hämmästelimme sinitiaisen ja pikkuvarpusten sekä tavallisten varpusten mieltymystä sähkötolpan putkipesään. Taitaa olla pönttöpula, kun nämä metalliputket kelpaavat pesäpaikaksi.

Ihailimme kevätkukkia ja ihanaa tuoksua sateen jälkeen.

Sää oli sopivan lämmin, eikä kellään ollut kiirettä.

Muutama PiLy:n lintutorni-kirja saatiin kaupaksi.

Muuton seuranta keväällä

Teimme useita retkiä lintutorneille ja havainnoimme lintujen kevätmuuttoa. Teimme nämä retket pienillä porukoilla. Kävimme mm. Suodenniemellä, Hämeenkyrön Sarkkilassa ja Puurijärvellä.

Havainnot ilmoitettiin Tiiraan.

Kuva: Tarja Riihitupa
Peukaloinen

Pyrstötiaista etsimään -iltaretket:

Ensimmäinen **pyrstötiaisretki oli 16.5. klo 18.00.** Lähtö oli Turuntieltä kääntyvän Naulovuoren metsäautotien päästä.

Retkellä oli vain kolme henkilöä, mutta mukavaa oli, vaikka ei etsittyä lajia nähty.

Toinen **retki oli 6.6. klo 18.00** ja lähtö Rivergolfin koivukujan parkkipaikalta.

Ihan mukava porukka oli tullut retkelle; 5 lintukoululaista ja vetäjä. Kuuma ilma mykisti lintujakin. Rastaita ja kerttuja oli Taivalkunnan vuorenloukoissa niukasti. Joku erikoinen taitava pikkulintu luritteli erään männikön keskellä olleessa kuusikossa. Sitä ei kyetty tunnistamaan. Lintukirjan mukaan ääni muistutti vähän sinipyrstöä mutta jäi nyt sp:ksi.

Pyrstötiaainen pesii harvinaisena Nokialla ja on vielä aika tutkimaton laji.

Pesimääjan havainnot pyrstötiaisesta voi ilmoittaa retkienkin yhteyshenkilönä toimineelle Pirkka Lappalaiselle, p. 050 5176902.

Kuva: Harri Laurila
Albiino sinivuokko

Yölaulajaretkellä Kesäniemessä 9.6.

Nokian Lintukoulun yölaulajaretki järjestettiin Kuljun kartanon maisemissa. Kesäniementiellä kokoontui pieni porukka kuuntelemaan ja katselemaan lintuja. Helteisen päivän illan viileys oli tervetullut. Päivänkorento-koiraat tanssivat järven rannassa. "Tämän survias-lajin naaraat katselevat alhaalla ruohostossa, kuka esittää taidokkaamman esityksen ja sitten ne valitsevat parin" - kertoi meille **Hannu Karhe**. Hyttyset hyrisivät. Kivikkokimalainen pörräsi radan varren kukilla. Tuoksui ja tuntui kesältä.

Kuusi kanadanhanhea vietti aikaansa Kuljunlahdella ja välillä ne nousivat maihin laiturille siipiään oikomaan. Lahdella oli silkkuiikkuja, telkkiä, sinisorsia, tukkasotkia ja nokikanoja. Oli hienoa huomata, että myös härkälintupari oli jäänyt paikalliseksi Kuljuun. **Markku Harjun** kaukoputkeen löytyi isokoskelo-perhe. Emolla oli selässä poikaset, jotka saivat olla matkassa mukana. Kaikilla ei ole niin turvallista kuljetusta. Kun vesilintujen poikaset ovat pieniä, on veneilijöiden syytä varoa, etteivät poikaset joudu emostaan eksyksiin.

Lokit ja tiirat pyydystivät pikkukaloja rannan tuntumassa. Aiemmin Kuljunlahdella pesi komea naurulokkiyhdyksunta, mutta nyt on vain muutamia pareja jäljellä. Naurulokit ovat vähentyneet roimasti, kuten myös monet peltolajit. Lähipelloilta kuului traktorin pörinä - siellä oli käynnissä rikkaruohojen myrkytys. Pelloilta kuului myös töyhtöhyypän naukuva hätäily. Lokit istuivat keskiyöllä samalla pellolla apaattisina. Jäimme mietiskelemään lintujen ajatuksia ja tulevaisuutta. Ruisräökkää emme kuulleet lainkaan, vaikka se on ollut alueella yleinen laji.

Kuva: Harri Laurila
Ruskosuohaukka rakentaa pesää

Kesäniemessä katselimme, kun ruskosuohaukkapari lehahti äkkiä lentoon ruovikosta. Koiras toi naaraalle ruokaa pudottaen sen pesälle. Ylväästi koiras jatkoi saalistuslentoaan matalalla ruovikon ja pellon yllä. Tuulihaukka palasi saalistusreissultaan. Jostain kaukaa kuului kuovin ja kurjen äänet sekä sepelkyyhkyn kujerrus. Ruokokerttunen ja pajusirkku kertoivat varoitusäänellään olevansa rannalla, mutta oli jo aika keskittyä pesintään, eikä ehtinyt laulamaan. Lehtokurppa kiersi reviiririnkiään kurnuttaen.

Aurinko punasi taivaan. Yöperhoset lähtivät liikkeelle. Sireenikiitäjä tai joku muu yhtä iso kiitäjä oli herännyt päiväuniltaan ja lehahti vastaan rantatiellä. Poppeleiden ja pajujen siemenistä olivat tien vierustat vieläkin valkoisenaan.

Yölaulajista ensimmäisenä aloitti luhtakerttunen, jonka matkimistaidot ovat hämmästyttävät. Luhtakerttunen luritteli lupiinipellon keskellä olevan pensaan lähellä niin kauniisti, että retkeläiset kuuntelivat mykistyneinä istuvillaan. Siinä matkittiin tiaiset ja pääskyt ja monet muut äänet. Lähellä lauleli pensastasku omaa säettään. Varpuset tirskuivat ja pääskysset rupattelivat räystäään alla. Tervapääskyt kirkuivat hyönteisjahdissa, viuhtoivat siivillään ja sujahtivat räystäään alle vauhdikkaasti. Naakat palasivat Kuljuun ruokailumailtaan ja tervehtivät toisiaan. Poikasten siritys kuului kaikkialta pöntöistä ja pensaikosta - mutta kaikki muut laulajat jäivät taakse, kun luhtakerttunen lauloi kesäyössä. Sitä kannatti tulla kuuntelemaan.

Ja sitten kuului näppäily kuin virittely, ja satakieli löysi laulunsa. Seisoimme ihan lähellä satakielen laulupuuta ja kuuntelimme taituria. Satakielen laulun voimakkuus hätkähdyttää aina, sillä se laulaa sieluun asti.

Viitakerttunen löytyi myös vanhalta reviiriltä hevoslaitumen läheltä, mutta se lauloi vain muutamin soinnuin. Viitakerttunen aloitti konserttinsa vasta keskiyöllä ja toinen viitakerttunen lauloi myöhemmin Rantapellontien vierellä kauniisti. Kun viitakerttusen ääntä vertaa luhtakerttuseen, niin sen ääni on hieman jankuttavampi ja se toistaa säkeitä enemmän. Viitakerttunen on kuitenkin mestarillinen matkija sekin.

Pimeää yötä ei ole Suomen suvessa, mutta hämärä laskeutui ja tuli ensimmäinen haukotus. Oli kotiinlähdön aika. Lehtopöllö huhui ja ilmoitti näin naaraalle, että ruokaa on tulossa poikasille. Kotiin pyöräillessäni näin ketun loikkimassa pellolla ja mäyrä löntysti vastaan tietä myöten. Olivat saalistusreissuillaan nekin. Kauniaisissa lauloi vielä peltosirkku ja viiriäinen. Rastaat ja punarinnat aloittivat aamukonserttiaan.

Kuva: Reijo Lähteenmäki
Kiitäjän komeutta

Kehrääjäretki

Kehrääjäretki tehtiin 2.6. Hämeenkyrön Ulvaanharjulle Tarjan ja Kaijan opastuksella.

Paljon nähtiin ja kuultiin muitakin lajeja, mm. pensassirkkalintu ja viitakerttunen.

Kehrääjä oli äänessä surisemassa unettavaa lauluaan. Nähtiin myös, kun se lensi kymmenen metrin päästä ohi perhosmaisena kevyesti.

Mukana oli 7 henkilöä nauttimassa kesäyön tunnelmasta.

Tuulihaukkaretkellä Kauniaisten kartanolla

Tuulihaukan poikasrengastukseen tutustuttiin Kauniaisten kartanolla kesäkuun viimeisenä lauantaina.

Rengastajana toimi tottijärveläinen Mikko Honkiniemi ja kihlattu Annika Rossi avusti kirjaamalla tiedot ylös.

Mukana lintukoulun retkellä oli kartanon isäntä Johan Rosenlew, Kaija Helle, mökkiläiset Kata ja tyttärensä Lotta Saastamoinen sekä Anne Viitalaakso-Kaasalainen .

Kuva: Kata Saastamoinen
Tuulihaukan poikasrengastus

Tuulihaukka-pari oli valinnut ensimmäistä kertaa pesäpaikakseen kartanon navetan lähellä tolpassa olevan laatikon. Edellisenä kesänä se pesi rantaladon laatikkopesässä, mutta nyt sen vanhan pesäpaikan oli vallannut koukkunokkainen isokoskelo. Kaakkurit lensivät ylitse, kun seurasimme rengastusta. Lähellä oleva karja kuljeskeli pellolla rauhassa. Mukana oli koko perheväki; sonni, lehmät ja vasikat. Kuinka mukava onkaan elää lehmänä Kauniaisissa.

Maisemat ovat kuin postikortista. Tuulihaukalla oli hienot näköalat pesälaatikosta. Olemme iloisia lintujen puolesta, että ne saivat kodikseen tällaisen paikan. Kata otti kuvia ja pienen videonkin tapahtumasta.

Neljä poikasta oli varttunut pesässä ja ne saivat renkaan jalkaansa Mikolta. Renkaita laittaessaan Mikko kertoi tuulihaukoista. Nuori rengastaja tietää paljon petolinnuista ja nimeää omaksi lempilajikseen mehiläishaukan. Tuulihaukka-emo tuli leluttelemaan ja kiikittelemään päälle, joten se oli huolehtiva emo. Poikaset olivat hyväkuntoisia ja niiden kupu oli täynnä, paitsi yksi oli nälkäinen ja söi hotkien possunsydäntä. Mikko tarjoili ruokaa kiitokseksi siitä, että sai rengastaa poikaset. Ei niitä siis millään turhalla tavaralla ruokittukaan!

On mielenkiintoista seurata, mistä tulevat aikanaan näiden lintujen aikuisiän kontrollit. Myös emoja kontrolloidaan. Tuulihaukka oli sukupuuton partaalla, mutta nyt sillä menee hyvin Nokialla. Vuonna 2007 tuulihaukan onnistuneita pesintöjä oli Nokialla 24, joissa varttui yhteensä 96 poikasta, ynnäsi Mikko Honkiniemi.

Kauniaisten kartanon alueen linnusto on monipuolinen.

Vielä on varpusiakin kartanon navetan ympäristössä. Vanha kulttuuriympäristö on rikas. Kasvillisuus on rehevää. Laidunmaat ja peltosaarekkeet värittävät maisemaa. Puistossa laulaa kesäisin satakieli ja mustapääkerttu. Johan Rosenlew oli kuullut kesäkuun alussa kukankeittäjän äänen Kesäniemestä kuin myös Kaija Helle.

Kiuru liversi pellon yllä ja kuovi kuikutti kauempana. Västäräkillä oli poikaset ruokittavanaan. Pensastaskut varoittelivat ja päivystivät aidantolpalla. Läheisellä suolla pesinyt kurkipari kroikasi jo pellolla, sillä yksi poikanen oli piilossa ojalla. Kottaraiset olivat lähteneet pöntöistä.

Huonosta myyrätilanteesta johtuen sarvipöllö jätti pesintänsä väliin vuonna 2007. Kuitenkin lehtopöllön pesintöjä oli kaksi Kauniaisissa ja Martti Lagerström rengasti kummastakin pöntöstä kolme poikasta.

Kauniaistenlahdella pesi myös ruskosuohaukka, jonka neljä poikasta Mikko rengasti heinäkuussa. Pelloilla saalistelee tuulihaukan lisäksi hiiri-, varpus-, kana ja mehiläishaukka. Nuolihaukan voi nähdä Kesäniemen lähistöllä sudenkorentojahdissa. Pyrstötiainen pesii lähistöllä vuosittain ja sekin sai poikueensa taas lähistöltä maailmalle. Syksyllä Pässivuoren läheltä ilmoitettiin niinkin harvinainen lintuvierailija kuin kuningaskalastaja.

Kuva: Kata Saastamoinen
Mikko Honkiniemi mittaa tuulihaukan poikasen siipeä.

Kuva: Kata Saastamoinen
Possunsydän on tuulihaukan poikasen herkkua

Elokuun melontaretki

Melontaretkellä käytiin elokuussa pienellä porukalla PLY:n alueella, ns. tilaustyönä. Kokeiltiin sekä kajakkikaksikkoa että inkkarikanoottia. Sää oli mukavan vilpoinen. Kuunneltiin poikasääniä ja punarintojen tiksutusta. Erikoisuutena voidaan mainita se, kun poimittiin ämpärillinen kantarellejä kajakista. Illalla melottiin kanootilla vielä katsomassa majavia ja näiden hienoja patoja.

Muuta toimintaa:

Linnunpönttöjen puhdistus

Syksyllä puhdistettiin innolla linnunpönttöjä.

Lintuatlas

Pesimisaikaisten havaintojen keräämiseen pyritään ohjaamaan lintukoululaisia.

Petolintuseuranta

Nokian petolintuseurantaa jatkettiin. Vuodesta 1999 asti jo on sama työryhmä tehnyt työtä petolintujen aseman parantamiseksi. Nyt koko Nokia on mukana ruutukartoituksessa.

Myyräpäivät

Osallistuttiin 5.11.2007 - 2.12.2007 Jaakko Syrjäsen kehotuksesta ns. "myyräpäiviin". Tarkastettiin varpuspöllön varastoja ja todettiin, että myyräkanta on hieman nousemassa aallonpohjasta.

Talvilintulaskenta

Aloitimme syksyllä oman lintulaskennan Nokian Kauniaisissa. Uudelta reitiltä Kaija Helle ja Anne Viitalaakso-Kaasalainen laskivat 20 lajia syyslintulaskennassa ja lukumäärä pysyi reitillä samana myös vuodenvaihteen talvilintulaskennassa.

Reittejä pyritään saamaan lisää lintukoululaisille.

Nokian Luonto ry:n syksyretkiä

Nokian Lintukoulun retket jäivät syksyllä vähäiseksi, mutta osallistuttiin järjestämään Nokian Luonto ry:n sammal- ja kääpäretkiä syksyllä.

Sammalretki tehtiin Nokian Mustalammille 28.10.klo 14.

Läsnä oli 25 henkilöä; joista 2 lapsia, 6- ja 8-vuotiaat.

Oppaana toimi Harri Arkkio sekä Hannu Karhe ja Kaija Helle.

Nokian Uutiset tiedotti Yhtä Köyttä-palstalla retkestä ja Matti Kuuselan menovinkki-juttu oli sunnuntain Aamulehdessä. Lisäksi sähköpostitse Anne tiedotti ainakin kolmellekymmenelle henkilölle.

Oli oikein mukava retki ja paljon uutta opittiin sammalista. Suomessa on n.880 sammallajia, joista n. 220 maksasammalia ja loput lehtisammalia. Erityisesti suojeltavia sammalia on yli 50. Tutkittiin isojen kivien lajistoa sekä Mustalammin rannan rahkaym. sammalia.

Lintujen pesämateriaalina sammalet ovat tavallisia. Tässäpä oivallinen tutkimuskohde eli mitä sammalia löytyy lintujen pesistä?

Lintujen ja oravien pesissä sammalten lisäksi ovat naavat, lupot ja jäkälät pehmeää rakennusmateriaalina.

Luonto on kokonaisuus ja jokainen laji on suojelun arvoinen.

Kuva: Markku Selin
Nokian Ruutanalla marraskuussa 2007

Kääpäretkellä 25.11.2007

Siuron Ruutanan luonnonsuojelualueella retkeilemässä oli 22 henkilöä.

Oppaana toimi Kaija Helle.

Mukana oli monta luontoasiantuntijaa ja innokasta retkeilijää.

Sää oli pyryinen, mutta suomalais-ugrilainen kansa ei säikkynyt. Hurjan hyvin olivat ihmiset liikkeellä, muutama Tampereelta asti. Taas oli hyvä ja opettavainen retki; kiitos Kaijan!

Kääpälajisto Ruutanalla ei ole kovin runsas, mutta 230 lajia olisikin liian laaja kerrallaan. Parempi siis oppia kantokääpä, pöckelökääpä, lattakääpä ja kuhmukääpä kuin orvakat ja nahakkaat.

Evästauko on aina retken huipennus.

Kiitos Selinin Markulle, kun teki valmiiksi nuotion ja retkeltä palatessamme saimme paistaa makkarat.

Kääpäpuissa on linnuillekin ruokaa. Pohjantikan jälkiä oli paljon Ruutanan metsissä. Palokärki oli etsinyt hevostuurauslahokkuuden juuresta. Käpytikka on tavallinen nakuttelija ja nähtiinkin monta tikan pajapuuta metsäpolun varrella. Tiaskillan mukana liikuskeli hippiaisiä helisemässä korkealla oksistossa.

Lintumaailma on kuitenkin marraskuussa hiljainen.

Kuva: Markku Selin
"Kääpämakkarat"